

Poročilo o delu medresorske delovne skupine za boj proti trgovini z ljudmi za leto 2002

I. Uvodna pojasnila

Trgovina z ljudmi je na podlagi podobnih si definicij opredeljena kot vsaka oblika rekrutiranja, prodaje ali prenosa ranljivih posameznikov ali skupin (znotraj države ali izven države) z namenom izkoriščanja (izkoriščanje v obliki prostitucije, prisilnega dela, suženjstva ali podobne prakse in tudi prenosa organov za dobiček). Temelji na plačilu ali drugem nadomestilu ter na uporabi fizičnega ali drugega nasilja, prevari, goljufiji tako, da se doseže soglasje ali nadzor nad žrtvijo.

Vsekakor gre za globalen družbeni problem z izrazitimi multidisciplinarnimi razsežnostmi, kar dokazuje dejstvo, da je področje boja zoper ta fenomen deležno vedno večje podpore tako v okviru boja zoper organizirani kriminal, kakor tudi vključevanja številnih mednarodnih institucij v preprečevanje tega odklonskega pojava.

Problematiko trgovine z ljudmi je zaznati tudi v R Sloveniji. Delovanje posameznih institucij tako organov pregona kot civilne družbe je sprva potekalo le po posameznih primerih, predvsem pa parcialno in neuskklajeno. Zaradi trenda naraščanja problematike kot tudi pritiskov mednarodnih institucij, je bilo potrebno zagotoviti celovit predvsem pa usklajen pristop k reševanju tega pojava, z vključitvijo vseh za to pristojnih organizacij. Tako je dne 8. novembra 2001 na MZZ potekal prvi in hkrati ustanovitveni sestanek medresorske delovne skupine PS JVE za boj proti trgovini z ljudmi. Predstavljene so bile iniciative za ustanovitev te delovne skupine in s tem tudi obvez R Slovenije, ki izhajajo iz spodaj navedenih pomembnejših mednarodnih dokumentov:

- Ministrska Deklaracija iz Haaga (26/4/1997) o učinkovitejših ukrepih na področju preventive in boja zoper trgovino z ženskami namenjeno spolni zlorabi,
- Priporočilo Odbora Ministrov Sveta Evrope držav članic v zvezi akcije zoper trgovino z ljudmi z namenom spolnega izkoriščanja R (2000)11,
- Konvencija Združenih narodov o transnacionalnem organiziranem kriminalu, podpisana v Palermu decembra 2000, s pripadajočim protokolom, podpisanim na zasedanju Generalne skupščine OZN med 11. in 16. novembrom 2001, ki se nanaša na »preprečevanje, zatiranje in kaznovanje trgovine z osebami, predvsem z ženskami in otroki«.
- Deklaracija o boju proti trgovini z ljudmi v JV Evropi, ki je bila predlagana v okviru PS JVE, Palermo december 2000.

Kot obveza, predvsem pa priložnost za ureditve tega področja tudi v okviru naše države, je bila dne 6.12.2001 s sklepom Ministra za zunanje zadeve Dr. Dimitrija Rupla, imenovana medresorska delovna skupina, katere člani so predstavniki resornih ministrstev, nevladnih organizacij in medvladnih mednarodnih organizacij. Februarja 2002 pa je bil na podlagi sklepa Vlade R Slovenije imenovan nacionalni koordinator za to področje, ki je zadolžen za

vodenje in koordinacijo medresorske delovne skupine. Tako so bili podani formalni pogoji za delo medresorske delovne skupine.

V Sloveniji je pojav trgovine z ljudmi zaznan le kot trgovina z ženskami namenjena spolni zlorabi. Glede razvrstitve držav na vlogo v tej pojavnosti, se Slovenija uvršča v vse tri oblike in sicer kot država izvora, tranzita in destinacije. Evidentiranih je med 70 in 80 nočnih lokalov, ki naj bi bili v nekaterih primerih zatočišča trgovanim ženskam iz Vzhodne Evrope. Slednje so tam legalno ali pa tudi ne, zaposlene kot plesalke – artistke. Po neuradnih podatkih s katerimi razpolagajo nekatere medvladne in nevladne organizacije v tujini in pri nas, pa naj bi bilo v Zahodno Evropo v letih 1995 do 2000 prodanih nekaj deset slovenskih državljanek, kar bi pomenilo, da je Slovenija tudi država izvora. Glede na migracijske tokove, ki so predvsem izraziti v zadnjem desetletju, je v velikem številu ilegalnih migrantov, ki tranzitirajo Slovenijo precej preprodanih oseb, kar daje pečat tranzitne države. Letno naj bi Slovenijo v te namene tranzitiralo 2000 - 2500 državljanek JV Evrope. Povezanost pojavnih oblik trgovine z ljudmi in ilegalnih migracij je kljub različnosti pojava izredno prepletena, kar je tudi razlog neločljivosti in s tem pomanjkanja evidenc in statističnih podatkov o trgovini z ljudmi.

II. Aktivnosti medresorske delovne skupine v letu 2002

Že v decembru 2001 je bil s strani nacionalnega koordinatorja za boj proti trgovini z ljudmi pripravljen osnutek Delovnega načrta, ki je temeljil na priporočilih in izhodiščih PS JVE (Delovni načrt je bil posredovan na MZZ), vendar se je delovna skupina drugič sestala šele 14.6.2002, kar je razlog predvsem v formalni dorečenosti delovanja. Sestanki medresorske delovne skupine so si sledili vsake tri mesece. V celoletnem obdobju pa so potekale aktivnosti posameznih organizacij znotraj medresorske delovne skupine, ki so se nanašale predvsem na izhodišča iz delovnega načrta.

1) Ozaveščanje ciljne in širše populacije, ki je potekalo predvsem v znamenju televizijskih in radijskih prispevkov v obliki razprav in pogovorov z nacionalnim koordinatorjem, predstavniki policije, nevladnimi organizacijami ter medvladnimi mednarodnimi organizacijami.

- Brezplačno je bilo televizijsko posredovanje video posnetka o žrtvah trgovine z ljudmi, s slovenskimi podnapisi, ki je sicer last UNDCPI.
- Akcije namenjene ciljnim skupinam potencialnih žrtev trgovine z ljudmi so bile v obliki distribucije zloženek s strani MNZ – GPU UKP kakor tudi nevladne organizacije KLJUČ. Nevladna organizacija društvo KLJUČ je organizirala predavanja na osnovnih in srednjih šolah v okviru projekta »Vijolica«. S strani društva KLJUČ je bila izdana publikacija o pojavu trgovine z ljudmi.
- V drugi polovici leta je potekala akcija z naslovom »Kaj ti je deklica?« pod koordinacijo nevladne organizacije SOS telefon. Ozaveščanje o nasilju in novodobnem suženjstvu je bilo prav tako namenjeno predvsem ciljni skupini mladih žensk. Organizirana pa je bila tudi okrogla miza o problematiki trgovine z ljudmi.
- Mednarodna organizacija za migracije (IOM) je v letu 2001 izdala regijsko študijo o »Žrtvah trgovine z ljudmi na Balkanu (ARTB)«. V študiji so sodelovali strokovnjaki iz 28 evropskih držav vključno s Slovenijo. Pobudo za projekt je dal Pakt stabilnosti, Delovna skupina za preprečevanje trgovine z ljudmi, finančno pa ga je podprl OVSE.

Ocenjujemo, da je bilo v letu 2002 okoli 60 različnih medijskih prispevkov na temo Trgovine z ljudmi.

2) Iz operativnega vidika je bila v letu 2002 nudena pomoč osmim žrtvam trgovine z ljudmi. V teh primerih sta poleg policije asistenco pomoči nudile nevladna organizacija KLJUČ in medvladna mednarodna organizacija IOM. Žrtve so bile skoraj v vseh primerih napotene v matične države, kjer so bile nekatere vključene v program reintegracije.

3) V Republiki Sloveniji so prijave kaznivih dejanj s področja prostitucije in trgovine z ljudmi zelo redke, zato so odkrita kazniva dejanja najpogosteje rezultat samoiniciativnosti in lastnega dela policije. V Kazenskem zakoniku je področje trgovine z ljudmi inkriminirano s kaznivimi dejanji »Posredovanje pri prostituciji« po 186. čl., »Zvodništvo« po 185. čl. in »Spravljanje v suženjsko razmerje« po 387. čl. Obravnava kaznivih dejanj vezanih na prva dva navedena člena je pogostejša, saj gre za relativno lahko dokazovanje krivde storilcem. Tako je v letu 2002 policija obravnavala 21 kaznivih dejanj s področja prostitucije in 10 kaznivih dejanj spravljanja v suženjsko razmerje, ki so bila vsa kazniva dejanja trgovine z ljudmi z namenom spolnega izkoriščanja. Skupno je bilo ovadenih 55 oseb za kazniva dejanja prostitucije in trgovine z ljudmi. Ob tem je bilo obravnavanih 28 oseb kot žrtev, od katerih je bilo 15 žrtev kaznivih dejanj spravljanja v suženjsko razmerje.

Pomembnega značaja z vidika pregona kaznivih dejanj, je s strani Ministrstva za pravosodje, priprava sprememb in dopolnitev Kazenskega zakonika, ki vključuje tudi nova kazniva dejanja povezana s trgovino z ljudmi. Predvidoma bo besedilo zakona pripravljeno do konca meseca februarja 2003. Uvedlo naj bi novo kaznivo dejanje trgovine z ljudmi ter verjetno tudi kaznivo dejanje odvzema osebnih dokumentov za namene trgovine z ljudmi.

Novost je tudi Zakon o državnem tožilstvu, ki od dne 2.1.2003 (Url. RS, št. 110/2002) določa v drugem odstavku 10. člena, pristojnost skupine državnih tožilcev za posebne zadeve tudi nad področju kaznivih dejanj v povezavi s trgovino z ljudmi.

4) Mednarodno – predvsem regijsko sodelovanje, izobraževanje in izpopolnjevanje akterjev v boju zoper trgovino z ljudmi, je kontinuirano potekalo skozi celo leto. Tovrstna oblika izobraževanj so bila organizirana v okviru rednih letnih posvetov na temo prostitucije in trgovine z ljudmi, katerega se udeležujejo predstavniki policije, tožilcev, sodišč ter nevladnih in mednarodnih organizacij. Intenzivnejši pristop k izobraževanju strokovnih kadrov, ki so vključeni v soočenje s problematiko trgovine z ljudmi, pa poteka v okviru regionalnih programov Pakta Stabilnosti za JVE, ICMPD, IOM in SECI. V teh programih je aktivno vključena tudi Slovenija in sicer na nivoju nacionalne koordinacije, organov pregona in nevladnih organizacij. Regionalno sodelovanje je glede na dejstvo, da Slovenija nastopa v celotni verigi trgovine z ljudmi, zelo pomembno. Zato je bilo na posameznih področjih dela potrebno intenzivirati regionalno in maloobmejno operativno sodelovanje ter izmenjavo podatkov in izkušenj z državami katerih geografski in družbeni položaj je povezan v organizirani verigi trgovine z ljudmi. Slovenija je v ta namen, kot strateško kontaktno točko določila nacionalnega koordinatorja, medtem, ko bo neposredno operativno sodelovanje ostalo v rokah stvarno pristojnih organov. V letošnjem letu so na tem področju potekala sledeča mednarodna sodelovanja v obliki konferenc in izobraževalnih seminarjev:

- Regionalna konferenca »Sodno sodelovanje, korupcija in trgovina z ljudmi« organizirana s strani Sveta Evrope, Urada Vlade RS za preprečevanje korupcije, nevladne organizacije društva Ključ in MNZ – SEZMS, je potekala junija v Portorožu,
- Prav tako junija je potekalo zasedanje III. delovnega omizja PS JVE v Bukarešti.
- Mednarodni seminar IOM »Viktimizacija žrtev trgovine z ljudmi« je potekal junija v Atenah pod organizacijo Grškega notranjega ministrstva in programa STOP v okviru EU.
- Septembra smo se v širokem sestavu delegacije udeležili evropske konference o trgovini z ljudmi, organizirane s strani institucij Evropske komisije, Evropskega parlamenta in IOM. Konferenca je potekala med 18. in 20. septembrom v parlamentarni dvorani v Bruslju. Eden od glavnih ciljev konference je bil tudi sprejem Bruseljske deklaracije o preventivi in boju proti trgovini z ljudmi, ki vsebuje priporočila in standarde ter dobre prakse držav pri reševanju tega globalnega fenomena.
- Med 12-14 septembrom je v Ljubljani, v organizaciji Visoke policijsko-varnostne šole potekala tudi četrta mednarodna konferenca pod naslovom Policija v centralni in vzhodni Evropi: odklonskost, nasilje in viktimizacija, ki je vsebovala tudi sekcijo o viktimoloških vidikih odklonskosti in nasilja, kjer so bili predstavljeni tudi referati na temo preprečevanja trgovine z ljudmi. IOM Ljubljana in IOM Dunaj sta predstavili situacijo v Sloveniji in v regiji centralne Evrope.
- Sledil je uvodni seminar za izobraževanje kadrov policije, sodstva in nevladnih organizacij, ki je potekal pod organizacijo PS JVE in ICMPD v Bukarešti med 27. in 29. septembrom. Izdelane so bile ocene stanja in potreb za namen kontinuiranih modulov izobraževanja v naslednjem letu.
- Nadaljevanje tega seminarja je potekalo med 25. in 29. novembrom v Avstriji, kjer je so se izvajale že konkretne aktivnosti v smeri izobraževanja »predavateljev«. Udeležili so se ga predstavniki policije in nevladne organizacije Ključ.
- S strani Evropske komisije je bila med 5. in 6. decembrom v Siracusi organizirana konferenca s poudarkom na trgovini z ženskami namenjeni spolni zlorabi. V očeh italijanske javnosti je imela konferenca precejšen odmev, saj se je v italijanskem parlamentu sprejemala sprememba zakonodaje iz tega področja.

Tabela 1: Aktivnosti na področju boja proti trgovini z ljudmi v Republiki Sloveniji

DEJAVNOST	NAČIN	IZVAJALEC
1. Preventiva	<ul style="list-style-type: none"> • letaki • predavanja po osnovnih in srednjih šolah • predvajanje spota na televizijskih postajah 	<p>policija, društvo KLJUČ</p> <p>društvo KLJUČ</p> <p>društvo Ključ</p>
2. Ozaveščanje laične in strokovne javnosti	<ul style="list-style-type: none"> • nastopi v medijih (radijskih in televizijskih) • sodelovanje na okroglih mizah 	nacionalni koordinator delovne skupine za boj proti trgovini z ljudmi, policija, Urad Vlade Republike Slovenije za enake možnosti, društvo SOS telefon, društvo Ključ, IOM
	<ul style="list-style-type: none"> • publikacija »Trgovina z ljudmi« • Medregionalna študija z naslovom »Applied Research and Data Collection on Trafficking in Women and Children to, Through and from the Balkan Region (ARTB)« • Organizacija oz. so-organizacija konferenc in seminarjev (izobraževanja za strokovno javnost) • Press-clipings na temo migracije/trgovina z ljudmi ter posredovanje različnih publikacij na temo migracij 	<p>Društvo Ključ</p> <p>IOM</p> <p>IOM, Ministrstvo za notranje zadeve, Policija, društvo KLJUČ</p> <p>IOM Ženeva in IOM Ljubljana</p>
3. Pomoč žrtvam trgovine z ljudmi	<ul style="list-style-type: none"> • iskanje na terenu • namestitev v varno okolje • zdravniška pomoč • psihosocialna pomoč • pomoč pri vrnitvi v državo izvora 	<p>Društvo Ključ</p> <p>začasno so ga pripravljene nuditi: društvo SOS telefon, Ženska svetovalnica</p> <p>ambulanta za ljudi brez zdravstvenega zavarovanja Slovenska Filantropija</p> <p>društvo Ključ, društvo SOS telefon, Slovenska Filantropija, Ženska svetovalnica</p> <p>IOM, društvo Ključ, policija</p>
4. Delovanje na področju sprejetega pravnega reda in sprememb na tem področju	<ul style="list-style-type: none"> • PHP(migracije, vize in upravljanje z mejnimi zadevami), prilagoditev slovenske zakonodaje evropskemu pravnemu redu iz teh področji 	Vlada Republike Slovenije oziroma pristojna ministrstva, sodelovanje IOM
5. Mednarodno povezovanje	<ul style="list-style-type: none"> • mednarodno povezovanje ministrstev in organizacij na področju mednarodnega organiziranega kriminala, pomoči žrtvam pri njihovem telesnem in duševnem okrevanju, socialno vključevanje in vračanju v domovino 	Vlada Republike Slovenije oziroma pristojna ministrstva, medvladne organizacije, nevladne organizacije in drugi

III. Izhodišča za nadaljnje delo

Na enem uvodnih sestankov delovne skupine so bili sprejeti dogovori in sklepi o smernicah nadaljnjega dela skupine in medsebojnem obveščanju. Na podlagi predhodno predloženega delovnega načrta, do katerega so bili upoštevani predlogi sprememb in dopolnil, so bili sprejeti sklepi, ki se navezujejo na še nedorečena in neurejena področja. Poleg kontinuiranega dela opredeljenega v delovnem načrtu so bile izpostavljene tri pomembnejše naloge (problematike) za leto 2003, katerih preučevanje in izdelavo izhodišč so prevzele v ta namen formirane podskupine.

- A) Opis in formalizacija postopkov v primerih obravnave žrtev trgovine z ljudmi. Nosilec naloge Slovenska filantropija (g. Franci Zlatař).
- B) Postavitev zavetišč žrtvam trgovine z ljudmi. Nosilec naloge MDDSZ (ga. Jadranka Vouk Źeleznik).
- C) Izdelava nacionalne študije iz področja trgovine z ljudmi, ki bo služila pripravi nacionalnega programa. Nosilec naloge društvo »Ključ« (g. Jurij Popov).

- A) Formalizacija postopkov v primerih obravnave žrtev trgovine z ljudmi

V cilju zagotavljanja takojšnje medicinske in socialne pomoči žrtvam trgovine z ljudmi, je bil pripravljen pisni dogovor in smernice ki opredeljujejo konkretne in koordinirane pristope že v postopkih identifikacije žrtev trgovine z ljudmi in ugotavljanja okoliščin. Ti postopki se v večini primerov odvijajo na policijskih postajah. V aktivnost medsebojnega obveščanja so poleg policije vključene Nevladna organizacija Ključ, IOM, Slovenska filantropija in ambulanta s posvetovalnico za osebe brez zdravstvenega zavarovanja. Za ta namen je bila izdelana tudi okrožnica, ki je bila posredovana vsem policijskim postajam v Sloveniji, iz katere je jasno razvidno, katera organizacija nudi določeno pomoč žrtvam in kam lahko policisti usmerijo žrtve, ki določeno pomoč potrebujejo. Dogovorjeno je bilo, da se lahko žrtve obrnejo na naslednje organizacije:

- Slovensko filantropijo, glede nudenja psihosocialne pomoči žrtvam;
- IOM, glede pomoči pri prostovoljni vrnitvi;
- Društvo KLJUČ, glede različnih oblik direktne pomoči žrtvam;
- Ambulanto s posvetovalnico za osebe brez zdravstvenega zavarovanja, glede nudenja zdravstvenih uslug.

- B) Postavitev zavetišč žrtvam trgovine z ljudmi

Delovna podskupina si je bila enotna, da je potrebno vsem žrtvam trgovine z ljudmi zagotoviti pravno in psihosocialno pomoč, zdravstveno varstvo ter druge storitve. Posebno zaščito je potrebno zagotoviti žrtvam, ki želijo pričati v kazenskem in predkazenskem postopku. Organizacije, kjer lahko žrtve poiščejo pomoč so v skladu z zakoni in drugimi dokumenti, lahko: javne, nevladne in zasebne. Pri tem država v skladu z zakoni in drugimi dokumenti, podpira izvajanje dejavnosti nevladnih in zasebnih organizacij, ki nudijo pomoč žrtvam trgovine z ljudmi. Izoblikovana sta bila dva predloga:

B.1.) Žrtvam trgovine z ljudmi je potrebno zagotoviti potrebne storitve in varnost v obstoječi mreži varnih hiš, dokler se ne ustanovi posebna varna hiša oziroma stanovanje za žrtve trgovine z ljudmi (začasna rešitev). Pri morebitni vključitvi žrtev trgovine z ljudmi v obstoječo mrežo varnih hiš je potrebno zagotoviti:

- dodatno, specializirano izobraževanje zaposlenih v varnih hišah;
- poseben prostor za žrtve trgovine z ljudmi;
- dodatno varovanje;
- dodatno financiranje obstoječe mreže varnih hiš.

B.2.) Trenutno v Republiki Sloveniji deluje 8 varnih hiš, ki so organizirane kot javni zavodi ali kot nevladne organizacije. Dejavnost vseh organizacij je usmerjena v izvajanje storitev prve socialne in osebne pomoči, izvajanje in razvijanje novih oblik psihosocialne pomoči, usposabljanje uporabnic za ravnanje z otroki, ozaveščanje širše javnosti o problematiki področja idr.

Za rešitev položaja oseb, ki so žrtve trgovine z ljudmi, naj se odpre manjša varna hiša ali stanovanje. Obstoječe varne hiše v Sloveniji niso primerne za nastanitev teh oseb iz naslednjih razlogov: - varnostne razmere obstoječih varnih hiš ne zadoščajo pogojem, ki bi morali biti izpolnjeni za umik oseb, ki so žrtve organiziranega kriminala, - strokovni kader ni usposobljen za tovrstno pomoč, ki zadeva specifična znanja, - obstaja tudi jezikovna ovira (ko gre za tuje državljanke), - varne hiše za slovenske žrtve nasilja sprejemajo izključno ženske z ali brez otrok in ne sprejemajo dečkov.

Varna hiša (dejavnost) naj bi za žrtve (tujce/tujke) zagotavljala začasno zaščito, varno okolje, odprti telefon in v sodelovanju s projektnimi partnerji, niz socialnih in zdravstvenih storitev, psihološko pomoč, pravno pomoč, varnost (24 urna zaščita žrtev trgovine z ljudmi) in prostovoljno vrnitev ter pomoč pri reintegraciji žrtev. Žrtev naj bi ostala v zavetišču en mesec do treh mesecev, z izjemami, ki bodo odvisne od primera do primera, dokler ne bo podana odločitev za bodoče možnosti. Pomoč naj bi zagotavljala tudi tistim žrtvam (slovenskim državljanke), ki se vrnejo iz tujine in se želijo vključiti v program socialne integracije in resocializacije.

Ciljne skupine so torej žrtve trgovine z ljudmi v državah izvora in tranzitnih državah, s posebnim poudarkom na ranljivih skupinah, kot so ženske in otroci. Za žrtve trgovine z ljudmi (usposobljenost) naj skrbi skupina strokovno usposobljenih oseb (jezik in druga strokovna znanja).

Posebno zaščito se zagotovi žrtvam, ki so pripravljene pričati v kazenskem in predkazenskem postopku. Za takšne žrtve je potrebno organizirati posebno varno hišo ali stanovanje, v katerem bodo žrtve lahko bivale toliko časa, da si s pomočjo strokovnjakov in strokovnjakinj uredijo vrnitev domov s poprejšnjim dogovorom z državo izvora o možnostih reintegracije oziroma, da se jim omogoči bivanje v Sloveniji z možnostjo ureditve njihovega statusa.

Pri urejanju položaja otrok oziroma mladoletnih oseb je potrebno skleniti natančen dogovor med vladnimi in nevladnimi organizacijami glede postopkov, nalog in dejavnosti ob stiku z žrtvami. Otroci žrtve morajo biti v kazenskem postopku zaščiteni tako, da so priznane njihove potrebe, vključno z njihovimi posebnimi potrebami, ki jih imajo, kot priče. Pri izvajanju programov zaščite otrok oziroma njihovega telesnega in duševnega okrevanja, socialne reintegracije in vračanja v domovino, morajo biti osebe, ki delajo z njimi strokovno usposobljene s področja prava in psihologije.

Prvo varno hišo oziroma stanovanje v Republiki Sloveniji, ustanovi društvo KLJUČ, ki je v okviru projekta ACCESS prijavilo makro projekt, za katerega mu je odobrena donacija v višini 100.000 EUR, to je 80 % vrednosti celotnega projekta. Osnovni cilji projekta so:

- strokovno usposabljanje določenega števila terapevtov, ki bi nudili psihosocialno pomoč žrtvam in s tem formiranje terapevtskih skupin,
- nakup nepremičnine – dvo in pol sobnega stanovanja za t.i. »varno stanovanje« za žrtve trgovine z ljudmi (s kapaciteto za osem žrtev trgovine z ljudmi),
- sklenitev formalnih sporazumov o sodelovanju (t.i. MoU – Memorandum of understanding«) med društvom KLJUČ in vsemi pristojnimi vladnimi in nevladnimi organizacijami, ki na kakršenkoli (posredni ali neposredni) način pridejo v stik z žrtvami trgovine z ljudmi.

Varno stanovanje bo v skladu s projektnimi aktivnostmi začelo delovati najkasneje do 30.09.2003. Glavni partnerji v projektu so: Ženska svetovalnica, Animus Association Foundation iz Bolgarije in Comitato per i Diritti Civili delle Prostitute iz Italije.

Za financiranje dejavnosti je delovna podskupina predlagala:

- *Društvo KLJUČ* na podlagi sredstev, ki jih je pridobilo pri projektu ACCESS, zagotovi nakup prvega varnega stanovanja za žrtve trgovine z ljudmi ter strokovno usposabljanje določenega števila terapevtov, ki bi nudili psihosocialno pomoč žrtvam trgovine z ljudmi.
- *Ministrstvo za zdravje* v skladu z zakonom o zdravstvenem varstvu in zavarovanju zagotovi nujno zdravstveno varstvo žrtev trgovine z ljudmi, ki nimajo zadostnih sredstev. Zdravstvene storitve za žrtve trgovine z ljudmi je možno zagotavljati tudi v okviru Ambulante in posvetovalnice za osebe brez zdravstvenega varstva (MOL), ki deluje v okviru Zdravstvenega doma Ljubljana. Ambulanta nudi pomoč predvsem osebam brez stalnega prebivališča in osnovnega zdravstvenega zavarovanja ter tistim, ki sicer imajo osnovno zdravstveno zavarovanje, nimajo pa kot tujci, begunci oziroma azilanti pravice do dodatnega zdravstvenega zavarovanja, a potrebujejo še druge oblike pomoči.
- Za strokovni kader, ki bo zadolžen za izvajanje programa se zaprosi Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve (sektor za socialno varstvo); v okviru javnega razpisa za leto 2003.
- Socialna zbornica Republike Slovenije v okviru javnega razpisa omogoči izobraževanje kadrov oziroma njihovo strokovno usposabljanje.
- Ministrstvo za notranje zadeve oziroma policija sodelujeta pri zagotavljanju varnosti varnih hiš oziroma varnih stanovanj.

- Mednarodno organizacijo za migracije (IOM), ki bo v sodelovanju s policijo organizirala vračanje žrtev trgovine z ljudmi, se zaprosi za organiziranje in financiranje vračanja žrtev trgovine z ljudmi v matično državo. V decembru 2002 je IOM Ljubljana dobila odobrena sredstva za projekt »Prostovoljna vrnitev in reintegracija žrtev trgovine z ljudmi«. Projekt bo omogočil ustanovitev celovitega mehanizma prostovoljnega vračanja posebej za žrtev trgovine z ljudmi v njihove matične države in vzpostavil še tesnejše sodelovanje vseh pristojnih institucij. Poleg plačila za pot bodo imele žrtve tudi dostop do psihosocialne in zdravstvene pomoči v Sloveniji, vključene pa bodo tudi v reintegracijske programe, ki jih vodijo misije IOM v njihovih matičnih državah.

C) Izdelava nacionalne študije in metodologija zbiranja statističnih podatkov

Pristop k različnim oblikam študij, je viden že iz aktivnosti medresorske delovne skupine, med katerimi je že omenjena regijska študija IOM, ki vključuje tudi Slovenijo. S strani iste mednarodne organizacije so bila v letu 2002 odobrena sredstva za nadaljnjo študijo o tem pojavu. Misija IOM v Sloveniji ima prav tako že v uporabi obrazce in vzorce za zbiranje statističnih podatkov o žrtvah trgovine z ljudmi. Tako za namen nacionalne študije, kot za namen obveščanja javnosti in drugih institucij je potrebno vzpostaviti metodologijo zbiranja in analiziranja statističnih podatkov o pojavnih oblikah trgovine z ljudmi. Statistični podatki so prav tako neizbežni pri pripravi letnih in periodičnih poročil ter pri predstavitvah problematike v tujini (npr. država je dolžna pripravljati različna poročila za različne organe in telesa mednarodnih organizacij).

Navedene raziskave, ki sicer zajemajo Slovenijo kot del regije so dobrodošle in postavljajo alternativo in hkrati iztočnice za izdelavo nacionalne študije. Iz izkušenj držav, ki so se v boj proti trgovini z ljudmi vključile pred približno desetimi leti, sledi, da je za učinkoviti boj proti temu pojavu nujen nacionalni program za boj proti trgovini z ljudmi. Podlaga za izdelavo takšnega programa pa je nacionalna študija, katere strukturo predlaga delovna podskupina:

Poglavje 1: Splošne razmere v Sloveniji

- Statistični podatki (splošni po segmentih)
- Položaj žensk v slovenski družbi
- Položaj žensk na trgu dela
- Prostitucija na Slovenskem (zgodovina, sedanjost, ...)
- Komercializacija spolnosti v Sloveniji

Poglavje 2: Trgovina z ljudmi v Sloveniji

- Ocena razsežnosti pojava v Sloveniji
Slovenija kot država izvora, tranzita in končne destinacije
- Področja delovanja trga z ljudmi
- Kdo so žrtve trgovine z ljudmi (opredelitev po spolu, socialnih kategorijah, rizičnih kategorijah in območjih)
- Vzroki
- Metode novačenja
- Notranja in čezmejna trgovina z ljudmi
- Mednarodna seks industrija in vpetost Slovenije vanjo
- Organizirani mednarodni kriminal in vpetost Slovenije vanj
- Korupcija in trgovina z ljudmi

Poglavje 3: Organi pregona ter varuh človekovih pravic in trgovina z ljudmi

- Policija
- Tožilstvo
- Sodstvo
- Varuh človekovih pravic

Poglavje 4: Zakonodajni okvir

- Vpetost mednarodnih dokumentov v slovensko zakonodajo
- Sodelovanje Slovenije v mednarodnih akcijah v boju proti trgovini z ljudmi
- Slovenska zakonodaja in praksa
Kazenska zakonodaja, Socialna zakonodaja, Zakon o tujcih, Zakon o kazenskem postopku (program zaščite prič),....

Poglavje 5: Pobude za boj proti trgovini z ljudmi in izrabljanju prostitucije za druge

- Pobude državnih organov
- Pobude civilne družbe

Poglavje 6: Povzetek in priporočila

Ob zaključku lahko povzamemo, da so v letu 2002 tudi v Sloveniji bili opravljeni opazni premiki v boju proti trgovini z ljudmi. Postavitev medresorske strukture in izhodišč delovanja, so ob številnih opravljenih aktivnostih v minulem letu, dodatna stimulacija in obveza v uresničevanju zastavljenih ciljev tudi na tem področju.

mag. Sandi Čurin
NACIONALNI KOORDINATOR
ZA BOJ PROTI
TRGOVINI Z LJUDMI